

СХВАЛЕНО

Протокол педагогічної наради
№3 від 14.09.2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ ЗПО «МПДЮТ»
від 25.09.2023 №131

Людмила МАРИНЮК

ПОЛОЖЕННЯ

про безпечне освітнє середовище
в Закладі позашкільної освіти
«Міський Палац дитячої та юнацької творчості»
Запорізької міської ради

Запоріжжя 2023

Вступ.

У збройних конфліктах питання збереження закладів освіти як безпечного простору є надзвичайно гострим. У 2015 році ООН розробила Декларацію про безпеку шкіл, яку станом на 2022 рік підписало 109 країн, серед яких немає Росії. Сьогодні ж в Україні ця країна-агресор розглядає заклади освіти як об'єкти для обстрілів.

Під час військових дій та ще тривалий час після їх закінчення заклади освіти в Україні працюватимуть у нових для себе вимогах до безпечного освітнього середовища. Облаштування укриттів та організація безпечного освітнього простору у закладі освіти - одне з найважливіших завдань для директора.

З початком нового навчального року у кожному закладі освіти індивідуально буде ухвалюватися рішення щодо організації освітнього процесу - очно, дистанційно чи у змішаному форматі. Це рішення залежатиме, зокрема, від безпекової ситуації, наявності, стану та місткості укриття та від результатів обстеження закладу спеціальними комісіями. Вимоги та рекомендації щодо облаштування безпечного укриття у закладі освіти розробила Державна служба з надзвичайних ситуацій.

Дане Положення розроблене на основі рекомендацій Державної служби якості освіти для організації безпечного освітнього середовища в ЗПО «МПДЮТ» в очному, дистанційному, у змішаному форматі навчання, а також для можливості більш ефективно змінювати формати залежно від безпекової ситуації.

I. Безпечний фізичний простір для перебування вихованців та працівників

1. Облаштування безпечного простору у закладі.

2. Перегляд облаштування навчальних кабінетів:

- навчальні кабінети варто максимально вивільнити від відкритих полиць, стендів тощо;
- ніщо не повинно перешкоджати руху під час евакуації дітей;
- шафи, полички, мобільні полички та органайзери, без каркасні меблі варто розташувати/згрупувати у приміщенні так, щоб вони не перешкоджали руху дітей між рядами. Заздалегідь необхідно згорнути та прибрати килимки, щоб уникнути спотикання, падіння під час евакуації.

3. Організація безпечного та безперешкодного пересування по закладу:

- оглянути коридори на предмет розташування там кімнатних рослин та інших об'єктів, що можуть стати перешкодою при евакуації.
- максимально звільнити коридори та просторові осередки (рекреації) від речей, що можуть заважати екстреній евакуації та бути джерелом травмування.

4. На сходових клітинах нанести маркування на першій та останній сходинці, а також на перилах.

5. Проходи до всіх запасних виходів мають бути вільними та доступними.

II. Безпечне освітнє середовище

1. Розробити та запровадити у закладі чіткі процедури реагування та поведінки у надзвичайних ситуаціях:

- шляхи для евакуації (у тому числі до найближчого укриття);
- переглянути шляхи евакуації з урахуванням розміщення укриття (у закладі чи споруді поблизу закладу освіти);
- розробити «альтернативні» шляхи евакуації у випадку непередбачуваних ситуацій;
- забезпечити безумовне знання усіма працівниками закладу шляхів евакуації;
- відпрацювати евакуацію з кожного приміщення працівниками та педагогами;
- розробити та оприлюднити протоколи безпеки для вихованців щодо правил поведіння під час повітряних тривог, евакуації, перебування у сховищі /укритті, поведіння під час занять онлайн;
- протокол безпеки має відповідати загальним рекомендаціям ДСНС.

2. Проводити щоденне інформування/інструктажі щодо протоколів безпеки з дітьми

В умовах воєнного стану і проведення освітнього процесу в очному або змішаному форматі важливо щоденно повторювати з вихованцями правила

евакуації. Регулярності також потребують тренувальні евакуації. Навіть якщо при цьому втрачається навчальний час, в умовах реальної загрози безпеці вихованців та педагогів роль таких тренувань не можна недооцінювати.

Для вихованців початкового рівню тренувальні евакуації важливо проводити з мінімальним стресом, залучаючи елементи гри, аби не провокувати/посилювати тривожність. Наприклад, допомогти улюбленому дітьми персонажу знайти дорогу до сховища. Це також допоможе дітям звикнути до правил евакуації. Такі тренування можна також проводити як настільну гру - так діти добре запам'ятовують алгоритм дій.

3. Проінформувати вихованців про правила мінної безпеки, проводити заходи із залученням ДСНС.

4. Забезпечити проходження працівниками ЗПО «МПДЮТ» навчань з надання першої невідкладної допомоги.

5. Забезпечити проходження педагогічними працівниками психологічних тренінгів.

4. Керівнику закладу:

- провести онлайн-опитування анонімно або через особисті інтерв'ю для розуміння, яку допомогу потрібно шукати зовні, а що можна зробити самостійно для культивування максимального комфортного середовища.

Превентивна робота з працівниками закладу

- забезпечувати педагогам постійну психологічну підтримку, різноманітні тренінги від психологів: техніки управління стресом, саморегуляції, арт терапії тощо.

- формувати спільноти педагогів. Корисно, коли не лише професійні питання є предметом обговорень з колегами, а й почуття, переживання, страхи.

5. Партнерство з батьками.

- оперативно та максимально повно донести інформацію до батьків про ухвалення рішення про форму проведення навчання;

- донести до відома батьків інформацію про наявність та стан укриття у закладі та про шляхи евакуації;

- обговорити із батьками інформацію з Протоколу безпеки для випадків повітряної тривоги, евакуації до укриття в закладі чи за його межами .

По-перше, батьки мають знати, що відбувається з їхніми дітьми у закладі позашкільної освіти у разі сигналу «повітряна тривога», як і куди здійснюється евакуація;

по-друге, володіння інформацією про протоколи безпеки дозволить батькам додатково проговорити їх із дітьми, переконати їх дотримуватися і не хвилюватися;

- спільно з батьками також домовитися про наявність у дітей води, перекусу, необхідних ліків з інструкцією щодо того, як і коли їх потрібно приймати, запискою з прізвищем дитини, батьків, контактними телефонами, адресою.

- педагог має володіти максимально повною інформацією про особливі потреби дитини - можливі реакції на стрес, особливі ліки, які треба вживати, алергічні реакції.

III. Антибулінгова політика.

1. Практикувати опитування серед вихованців щодо відчуття психологічного комфорту у закладі (стосується в тому числі онлайнового середовища закладу, якщо освітній процес відбувається виключно дистанційно).

2. Спонукаати педагогів застосовувати позитивне управління колективом - уникати покарань, гучних зауважень, водночас впроваджуючи дуже чіткі правила для спілкування/поведінки під час навчання дистанційно та онлайн-занять.

3. Сконцентрувати увагу у роботі з вихованцями щодо запобігання булінгу безпосередньо на навчальній діяльності. Зокрема, педагоги можуть підбирати навчальні матеріали, за допомогою яких вихованці могли б навчатися вирішувати міжособистісні конфлікти у мирний спосіб, пропонувати ситуації, в яких діти можуть бути медіаторами при вирішенні конфліктних питань з однолітками.

4. Включати до занять, у навчальний матеріал для самостійного опрацювання чи спільного обговорення елементи соціально-емоційного навчання, зокрема розуміння і керування емоціями (в тому числі агресією), емпатія, навички комунікації та вирішення конфліктів.

IV. Адаптаційні заходи для вихованців.

За час воєнного стану в Україні у закладі збільшиться кількість дітей, родини яких змушені були переселитися на більш безпечні території. Тому, окрім традиційних адаптаційних практик для вихованців варто дуже уважно поставитися до адаптації дітей ВПО до нового для них освітнього середовища.

Про що треба пам'ятати, коли йдеться про дітей з числа ВПО:

- досвід переселення є дуже виснажливим, у дітей може не вистачати сил на навчання;
- навчальні втрати можуть бути більшими порівняно з дітьми, які не залишали свої домівки;
- діти можуть не мати простору для навчання онлайн у тому місці, де вони тимчасово мешкають, можуть не мати належного одягу, взуття, планшета чи ноутбука;
- діти можуть мати дуже травматичний досвід війни.

Як допомогти дітям ВПО з адаптацією до нового закладу:

1. Приймати до закладу дітей з числа ВПО, батьки яких подали заяву.

2. Вивчити, у яких умовах перебуває дитина, який має досвід переселення, які потреби має, щоб повноцінно розпочати навчання.

3. Організувати спілкування практичного психолога з батьками/опікунами, а також із дитиною. За результатами такого спілкування психолог зможе сформулювати свої рекомендації керівнику гуртка та педагогам, які працюватимуть із дітьми з числа ВПО.

4. Запрошення дітей ВПО разом із батьками на адаптаційний візит до закладу організація зустрічі онлайн на початку навчання. Таким чином батьки й діти зможуть отримати інформацію про те, як відбуватиметься навчання, познайомляться з педагогами, дізнаються, до кого можна звернутися за допомогою тощо.

5. Педагогам також важливо вибудовувати відносини так, щоб внутрішньо переміщені діти відчували підтримку, однак поряд з тим це не особливо їх виокремлювало серед інших вихованців.

6. Оцінити готовність закладу змінювати спосіб організації освітнього процесу:

- Гнучкий розклад :

- На початку року варто розробити одразу кілька варіантів розкладу навчальних занять: для очного, дистанційного та змішаного навчання.

- Розклад для дистанційного навчання має відрізнятися меншою кількістю навчальних годин в режимі синхронного навчання. Це можна зробити із застосуванням різних стратегій: розподілу часу занять на синхронне та асинхронне навчання, зменшення кількості часу занять, включення індивідуальних консультацій до розкладу з урахуванням перерозподіленого часу тощо.

- Змішане навчання може застосовуватися у різний спосіб. У разі, коли передбачається часткове відвідування закладу освіти (кілька днів на тиждень або окремих занять тощо), розклад також має бути адаптований відповідно до нових умов навчання.

- Можливий також варіант розроблення єдиного розкладу з відповідними примітками (кольоровими, символічними тощо), які будуть працювати у змінених умовах навчання.

Комп'ютери та Інтернет

Технічне забезпечення дистанційного навчання залишається однією з важливих умов його якості. Водночас саме цю умову найскладніше забезпечити в закладі освіти, оскільки вона здебільшого залежить від батьків дітей та засновника закладу. Меншою мірою на її забезпечення можуть впливати керівник та педагогічні працівники.

1. Зібрати дані про наявність у педагогів та вихованців засобів для навчання: комп'ютер/ноутбук, доступ до Інтернету, смартфон, місце для навчання.

2. Звернутися до засновника з проханням задовольнити потребу у технічних засобах для роботи педагогів.
3. Залучити ресурси для забезпечення вихованців, які цього потребують, необхідним обладнанням.
4. Отримати додаткові ресурси шляхом звернення за допомогою до засновників закладу, волонтерів, благодійних організацій, організація благодійних заходів, залучення батьків до пошуку ресурсів.
5. Передбачити можливість дистанційного навчання для вразливих категорій вихованців безпосередньо у приміщенні закладу, якщо не вдалося залучити ресурси для забезпечення їх необхідним обладнанням удома. Додатковим варіантом забезпечення освітніх потреб таких вихованців може бути проведення в очному форматі консультацій (індивідуальних та групових) за окремим стабільним графіком.

Добір навчальних матеріалів та стратегій роботи з учнями під час занять.

Використання наочності потребує ретельного відбору та перегляду педагогом. Зокрема, варто:

1. Застосовувати чутливий підхід до вибору текстів для читання, тем для обговорення через різний і часто травматичний досвід, який можуть мати діти (обстріли, втрата рідних, загибель батьків, батько на війні). Тексти про родину, рідний дім можуть дуже болісно сприйматися. Те саме стосується і добору відеоматеріалів, ілюстрацій, презентацій тощо.
2. Уникати надмірної деталізації та опису подій війни, жорстокості ворогів, убивств, розстрілів, коли педагог проводить бесіди з дітьми про війну або просто відповідає на дитячі питання щодо війни.
3. Ретельно продумувати та за необхідності вносити зміни до стратегій педагогів щодо управління/взаємодії з групою вихованців з огляду на те, що діти зазнали психотравмивних дій і можуть бути чутливими до зовнішніх подразників (грюкіт, стукіт), емоційно відстороненими, з апатією, хронічною втомою, мати ризик само руйнівної поведінки тощо.

З огляду на це педагогам варто:

- уникати голосних окриків, створення шумових ефектів, наприклад, грюкання дверима, хлопання долонею по столу, різкі сигнали за допомогою будь-яких приладів, інші гучні звуки;
- адаптувати правила поведінки для вихованців під час онлайн-занять, наприклад, обговорити умови, коли камера може бути вимкненою, ситуації,

коли можна писати у приватні повідомлення педагогу, а не в загальному чаті гуртка, тощо;

- передбачити створення ситуацій та умов для неформального спілкування вихованців поза заняттями задля встановлення більш тісних комунікаційних контактів між вихованцями;
- створювати умови для комунікації вихованців у групах під час синхронного та асинхронного навчання, використовуючи інструменти поділу аудиторії на окремі кімнати, надаючи завдання для виконання у групах тощо.

З огляду на те, що під час стресу у вихованців відбуваються зміни у психічних процесах (погіршується пам'ять, знижується концентрація та обсяг уваги, стає плутаним мовлення), знижується мотивація та пізнавальний інтерес, варто вживати певні методи та прийоми, які допоможуть «включити» дітей до заняття та стимулюватимуть їх більш ефективно розумово працювати:

- застосовувати прийоми та вправи для активізації уваги вихованців, їх включення як на початку заняття, так і в процесі, якщо виникає така необхідність;
- створювати проблемні ситуації, ставити цікаві запитання, залучати вихованців до спільних обговорень, мозкових атак з метою підвищення їхньої мотивації, пізнавальної активності та інтересу;
- застосовувати діяльнісні методи навчання, використовуючи віртуальні лабораторії або надаючи можливість для діяльності вихованців в асинхронному режимі;
- дозувати завдання для самостійної роботи, ділити їх на невеликі блоки та надавати чіткі інструкції щодо опрацювання кожного блоку матеріалу або аудіо - чи письмові пояснення, коментарі.